

S O I L A

SOSIAALISET INNOVAATIOT
LASTENSUOJELUSSA

PIKKUjuttuja

Kokemusasiantuntijavanhempien
kirjoituksia lastensuojelusta
2024–2025

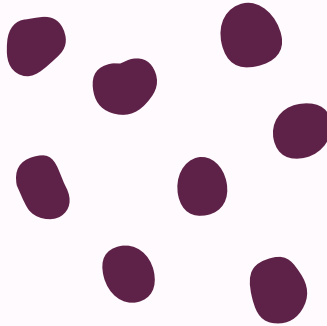
Euroopan unionin
osarahoittama

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

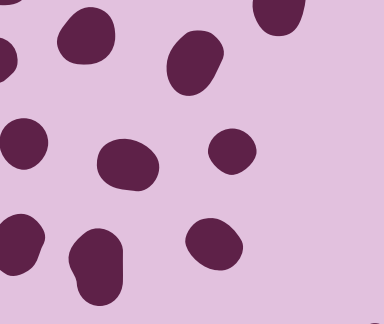
Pesäpuu ry

Sisällys

	S.
TEEMA 1 – HUOSTAAN, HUOSTASSA (...HUOSTASTA?)	7
TEEMA 2 – KULKEEKO TIETO JA KENEN TIETO?	17
TEEMA 3 – AINAHAN SE ON MIELESSÄ, "LOMA"	27
TEEMA 4 – ONNEKASTA JA ONNETONTA YHTEISTYÖTÄ	32
TEEMA 5 – KENELLÄ ON OIKEUS?	43
TEEMA 6 – MEKIN OLEMME TÄÄLLÄ!	50

Toimittanut: Petri Paju ja kokemusasiantuntijavanhemmat
Taitto: Marianne Peltoniemi
Julkaisija: Lastensuojelun Keskusliitto &
SOILA-koordinaatiohanke 2025

Mikä ihmeen PIKKUjuttuja?

PIKKUjuttuja on sarja Lastensuojelun Keskusliiton ja SOILA-koordinaatiohankkeen suojissa toimivan lastensuojelun kokemusvanhempien ryhmän kirjoituksia vuosilta 2024–2025.

Tähän julkaisuun on koottu blogeja, runoja, aiemmin julkaisemattomia tekstejä ja muuta kertomisen arvoiseksi arvioimaamme. Kirjoitukset on allekirjoitettu nimimerkillä perheiden suojaamisen vuoksi. Kuvituskuvissa on käytetty nuorten sijaishuollon aikaisia piirustuksia heidän luvallaan.

Me PIKKUjuttuja -sarjan kirjoittajat pidämme huolta siitä, että vanhempien kokemusääni ei jää kuulematta Euroopan sosiaalirahaston pluskauden (2021–2027) osarahoittamassa Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen -hanketoiminnassa.

Kysymme, vaikka vastausta ei tulisi. Vastaamme, vaikka kukaan ei kysyisi.

Kaikki julkaistut blogit löytyvät [Lastensuojelun Keskusliiton SOILA-sivuilta](#)

Lastensuojelun asiakasvanhemman osallisuus

Rippikoulu, Wilma-tunnukset, hiusten värjäys, opiskelupaikan valinta, mokkapalat. Suurin osa elämästä on arkea – myös vanhemmilla, jotka ovat lastensuojelun asiakkaana.

Mitä biologisen lastensuojelun asiakasvanhemman osallisuus tarkoittaa näissä tilanteissa ja miten se toteutuu?

Osallisuus ei varmasti tarkoita sitä, että biologinen vanhempi päättää aina kaikesta, mutta useimmiten hänen olisi hyvä olla jotenkin mukana päättämässä. Olisi luontevaa ajatella, että vanhemman ulossulkeminen pitää erikseen perustella, ei osallisuus.

Huostaanottopäätös on valtavan suuri päätös, josta seuraa loppumaton joukko pienempiä päätöksiä. Alkuperäisten vanhempien päätettäväksi on säädetty nimi, uskonto ja äidinkieli.

Arkinen elämä muodostuu enimmäkseen muista pienistä päätöksistä, niistä arjen osallisuutta luovista pikkujutuista. Kun pikkujutut kasaantuvat, niistä kasvaa lähes elämän kokoisia ja ne ulottuvat neuvolasta autokouluun.

Kokonaisuus lähtee heti alusta huonoille raiteille, jos vanhempi ei edes kunnolla ymmärrä, miksi tapahtuu niin kuin tapahtuu – etenkin, jos vanhempi kokee jäävänsä täysin yksin.

Luottamus lastensuojeluun saa kolauksen, jos vanhemmalle jää mielikuva siitä, että asiat on jo päätetty ja neuvottelut käydään muodon vuoksi.

Lastensuojelulaki ei ota kantaa pikkujuttuihin yksityiskohtaisesti, eikä sen pidäkään ottaa. Mutta edelleen, lapsen ja hänen ympärillään olevien aikuisten arkea pyörittävät nämä pikkujutut, ja sitten ne pyörittävät arkeaan erossa lapsestaan elävän vanhemman päätä. Pikkujutuista kannattaa siis pitää pientä suurempaa ääntä.

Näin yritämme tehdä Lastensuojelun Keskusliiton suojissa kokoontuvalla joukolla. Tarkoituksemme on avata kirjoittamalla, ja muun luovan ilmaisun keinoin, kokemukseen perustuvia näkökulmia lastensuojelusta vanhemman näkökulmasta.

“PIKKUjuttuja” tarkoittaa pieneltä näyttäviä juttuja, jotka voivat muodostua suureksi sellaisenaan tai toisiaan seuraavana ketjussa – tarkoitus on tuoda esiin niiden suuruutta näennäisestä pienuudesta huolimatta.

Pikkujutut ovat joskus kielteisiä ja joskus myönteisiä. Niiden mukana voi välittää tunteita lastensuojelun onnistumisista, joiden tiedetään olevan totta ja joista harvoin kerrotaan. On tilanteita, joissa vanhemmuus toteutuu juuri niin hyvin, kuin se niissä olosuhteissa voi toteutua.

Pikkujutut kerryttävät hyvää ja huonoa. Vanhemmuus voi toteutua ja myös vahvistua monin tavoin myös silloin, kun lapsi on sijoitettuna. Ja hyvä niin, koska sijoitusta ei Suomessa ole tarkoitettu lopulliseksi ratkaisuksi.

Kirjoittajat: Aino, Esmeralda, Maria ja Petri

Pyykkivuorineuvos

Asiat kasaantuvat,
pyykkivuoret
laskut,
ihmisen kokemukset.

Pikkuisia juttuja
sosiaalityöntekijästä kipeä muisto
kuka puolustaa
ihmistä pientä,
kuka kuulee vanhemman ääntä?

Pikkujuttuja,
pisara pisaralta
kasvavat, kasautuvat
asiat, kyynelten meret,
pyykkivuoret, epätoivon kuilut
laskut.

Kasautuvat pikkujutut, ihmisen kokemukset.

Esmeralda

TEEMA 1 - HUOSTAAN, HUOSTASSA
(...HUOSTASTA?)

Huostaanotto ja siellä pitäminen

Miten tilapäiseksi säädetty huostaanotto
muuttuu kokemuksellisesti pysyväksi?

Huostaanotto on tilapäinen – kyllä, mutta...

Huostaanotto sattuu. Vaikka tiedostaisi, että se on lapsen parhaaksi, silti se sattuu.

Tunteiden myllerrys on valtavaa, eikä ikävä ole pienin tunteista.

Avuttomuus ja riittämättömyyden tunne ovat osa kaaosta joka vanhemman mielen täyttää huostaanottopäätöksen jälkeen.

Se, ettei voi olla laittamassa lasta nukkumaan ja se, ettei voi suojella lasta maailmalta, se sattuu. Joku muu tekee sen, tai yrittää tehdä.

Mutta kuka voi vanhemman rakkaudella hoitaa ja ymmärtää lasta? Vanhemmalla saattaa olla arvokasta tietoa ja ymmärrystä lapsen mielenmaisemasta ja historiasta, vaikka hän olisikin "vain" huostaanotetun lapsen alkuperäinen äiti tai isä.

Lapsen ja vanhemman ymmärtävä kuuleminen vaikeassa tilanteessa voi tuoda sosiaalityöntekijälle lisää näkemystä työhön.

TEEMA 1 - HUOSTAAN, HUOSTASSA (...HUOSTASTA?)

Huostaanottoa ei yleensä tarkoiteta lopulliseksi ratkaisuksi, mutta jos yksinhuoltavanhemmalla on mielenterveysdiagnoosi, se käytännössä, toipumisesta huolimatta, saattaa olla pysyvä ratkaisu.

Sosiaalityöntekijä ei välttämättä usko vanhemman toipumiseen, vaikka terveydenhuolto siitä puhuisi. Ennakkoluulot ovat mahdollisia myös sosiaalityöntekijälle.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijällä on mielettömän suuri valta, silti hän on ihminen ammatin alla. Eikä kukaan ihminen ole erehtymätön.

Joskus sosiaalityöntekijä katsoo epävarmaa tilannetta liian kauan. Joskus huostaanotto on myöhässä, joskus se ei pääty ajallaan.

Jos vain aikuiset kärsivät siitä, tilanne on vielä hyvä. Mutta jos lapset ja nuoret, suojattomat valtion hoidossa olevat pienet ihmiset kärsivät sosiaalityöntekijän ratkaisuista tai ratkaisujen puuttumisesta, se on valtavan surullista.

Kirjoittaja: Esmeralda

Ei

Sanovat
että ei.
Ei ole aika
lasten palata kotiin,
ei vielä.

Sanovat
että aika tuo kirottu sana
auttaa
siihenkin.

Sanovat
ehkä
ehkä myöhemmin.

Niillä muruilla elän
niihin sanoihin takerrun
niihin kirvelevän sydämeni
toivon ripustan.

Ehkä. Myöhemmin.

Esmeralda

Irti häpeästä

Lastensuojeluasiakkuus on yhteiskunnassamme tabu ja se rikkoo käsityksiä siitä, mikä koetaan normaaliksi ja hyväksi perhe-elämäksi. Yleinen keskustelu ja medianäkyvyys lastensuojelusta on negatiivissävytteistä, mikä ylläpitää sen marginaalista asemaa.

Lamaannuttava häpeä

Lastensuojeluasiakkuuteen liittyvä häpeä voi näyttäytyä vanhemman korkeana kynnyksenä hakea apua, lastensuojeluasiakkuuden salaamisena, vaikeutena puhua avoimesti, epäonnistumisen kokemuksena, vanhemmuuden identiteetin haurautena.

Lähde: “Kun apu ei tunnu avulta” – lastensuojelun asiakasvanhempien kokemuksia lastensuojelusta, Armi Ahvenainen ja Sari Hellsten 2022.

Ihminen ei mahdu laatikkoon

Huostaanotettujen lasten vanhemmat kohtaavat ennakkoluuloja. Sosiaalityöntekijät, perhetyöntekijät, terveydenhuollon henkilöstö, naapurin Matti ja Maija.

Kaikilla edellä mainituilla voi olla mielessään jonkinlainen oletus ja ennakkokäsitys lasu-vanhemmista, jonkinlainen laatikko, johon ihminen pyritään mahduttamaan.

Lasu-vanhempi saa jatkuvasti olla todistelemassa ympäristölleen ihmisarvoaan ja pystyvyyttään. Vaikka omista ongelmista olisi vuosia aikaa, voi siihen silti uudelleen törmätä. Se tuntuu lannistavalta. Ikään kuin kaikella vuosien saatossa tehdyllä työllä ei olisi mitään merkitystä.

Ikään kuin vanhemmuus, jota vuosia on esimerkillisesti toteuttanut annetuissa raameissa lasten etu ajatuksissaan, olisi merkityksetöntä ja näkymätöntä.

Lastensuojelussa ja terveydenhuollossa on aina taustalla valta-asetelma, ja lasu-vanhempi on aina epäilyksen alla.

Sitä joutuu tekemään kaksin verroin työtä tullakseen ymmärretyksi ja nähdyksi ihmisenä, jolla kerran oli vaikeuksia.

Eipä olekaan ihme, että lasu-vanhemmat helposti syrjäytyvät ja alkavat uskoa ympäristön oletuksia omasta vähäisemmästä arvostaan.

Kirjoittaja: Esmeralda, aiemmin julkaisematon

Parempaa ylisukupolvisuutta, kun lastensuojelu ei ole mörkö

Synnyin perheeseen, jossa alkoholi oli melko isossa roolissa molempien vanhempien arjessa. Melko pian syntymäni jälkeen vanhempani erosivat. Tapasin toista vanhempaani säännöllisesti.

Muistan, kun TV:stä tuli Vili Vilperi ja tiesin, että sen jälkeen lähden taas takaisin lähivanhemman luo. Muistan jännittäneeni sitä, että olisiko lähivanhempi tällä kertaa odottamassa minua kotona, ja jos oli niin missä kunnossa.

Mietin, että kauanko tällä kertaa kestää löytää lähivanhempi jostakin, jotta pääsisin kotiin. Mitä jos häntä ei löydykään, aiheutan taas harmia, kun etävanhempi

ei pääse töihin ja hankaloitan lähivanhemman tärkeitä asioita.

Koin lapsena hankaloittavani vanhempieni elämää ja olevani jollain tapaa syyllinen ja ansaitsevani sen kiukun mikä syntyy; täytyy lopettaa aikuisten juhlat, kun minä tulen kotiin ja olen esteenä. Elämässäni oli täysin normaalia se, että vietin öitä yksin kotona, kuljin yksin päiväkotiin ja sieltä pois. Myöhemmin kuljin myös yksin kouluun ja sieltä tyhjiin kotiin.

Öisin en meinannut saada unta, koska mietin, onko lähivanhemmalle tapahtunut jotakin pahaa. Koin, että minun pitäisi olla parempi, jotta vanhemmillani olisi parempi mieli.

TEEMA 1 - HUOSTAAN, HUOSTASSA (...HUOSTASTA?)

Koulussa asiaan havahduttiin jossain vaiheessa ja minut sijoitettiin kiireellisesti.

Etävanhempi kävi usein katsomassa minua, mutta lähivanhempi vain kerran. Vaikka nyt aikuisena jollain tasolla ymmärrän lähivanhemman mahdollisia syitä sille, ettei hän käynyt tapaamassa, niin lapsena syytin kuitenkin itseäni tästäkin.

Jonkin ajan kuluttua pääsin asumaan etävanhemman luo ja hänestä tuli minun yksinhuoltajani. Siihen asti hän oli tehnyt töitä, mutta koska työnkuvaan kuului vahvasti työmatkat, niin piakkoin hän joutui lopettamaan työnsä.

Hänen ammattinsa ei ollut yhteensopiva pienen lapsen yksinhuoltajuuden kanssa erityisesti siksi, ettei hänellä ollut minkäänlaista tukiverkkoa.

Ymmärrettävästi hän väsyi ja syrjäytyi, jolloin alkoholista tuli hänelle entistä läheisempi ystävä.

Lastensuojelulta saimme jonkin verran apuja: taloudellista apua leireihin ja harrastustoimintaan sekä perhetyötä.

Vanhempani oli avoin lastensuojelun työntekijöille ja soi myös minulle mahdollisuuden sekä luvan olla täysin avoin ja kaikesta sai kertoa.

Ajattelen, että juuri tämä ajatusmaailma on auttanut itseäni vanhempana. En ole koskaan kokenut pelkoa lastensuojelua kohtaan. Olen nähnyt sen, ettei avun pyytäminen lastensuojelulta (ja avun saaminen) aina automaattisesti johda kodin ulkopuolisiin sijoituksiin. Tällä on varmasti ollut suuri merkitys siihen, etten ole koskaan pitänyt lastensuojelua mörkönä.

TEEMA 1 - HUOSTAAN, HUOSTASSA (...HUOSTASTA?)

Kokemuksillani on ollut myös paljon negatiivisia vaikutuksia minuun sekä omaan vanhemmuuteeni. Ihmissuhteissa olen ajautunut herkästi päihderiippuvaisten seuraan, vaikka itse en ole koskaan ollut päihderiippuvainen.

Taloudenhallinnassani on ollut haasteita. Totuin lapsena elämään hyvin köyhässä perheessä. Kun itse pääsin töihin ja aloin saada palkkaa, se johti valheelliseen olotilaan siitä, että rahaa on todella paljon tuhlettavaksi. En ollut myöskään koskaan joutunut ajattelemaan esimerkiksi rahan säästämistä tai järkeviä hankintoja, koska sellaisiin asioihin ei ole ollut varaa.

Masentuneen ja syrjäytyneen vanhemman kanssa eläminen on vaikuttanut omaan mielialaani. Tietynlainen masentuneisuus tuntuu olevan itselle osa luonnetta.

Koen, että suojaavia tekijöitä ovat olleet toisen vanhempani asenne avun vastaanottamiseen, ystävät sekä se, että sain työpaikan melko nuorena.

Sain myös ensimmäisen lapseni melko nuorena. Koin olevani, ja olinkin, melko osaamaton vanhempi.

Elin lapseni kanssa arkea, jollaisesta minulla ei ollut mitään kokemusta ja joka oli minun lapsuuteni arkea parempaa. Siihen arkeen eivät kuuluneet päihteet, syrjäytyneisyys sekä työttömyys. Se oli arkea, johon kuului rutiineja ja jääkaappi, jossa on ruokaa.

Erityisesti se oli sellaista elämää, jossa lapseni sai olla lapsi ja minä vanhempana kannattelin lasta, eikä päinvastoin.

TEEMA 1 - HUOSTAAN, HUOSTASSA (...HUOSTASTA?)

Osittain varmaan tästä omasta osaamattomuuden tunteesta ja muista haasteista johtuen hain apua lastensuojelusta. Se oli itselle tuttu tie ja helposti lähestyttävä. Olemmekin saaneet lastensuojelulta vuosien varrella paljon apuja. Osa avusta on auttanut, osa on ollut tilannetta ylläpitäviä ja osa on ollut myös jollakin tasolla turhaa.

En koe, että lastensuojelu olisi ottanut minua silmätikuksi sen vuoksi, että itselläni on rankka lapsuus takana, mutta koen myös, että siihen olisi ollut hyvä kiinnittää enemmän huomiota.

Saimme lopulta perhekuntoutusjakson, jonka aikana saimme apua perheenä, mutta sain myös paljon yksilöllistä apua ja tukea. Koen, että tämä on ollut minulle auttavien tukitoimi. Siitä ajasta olen erityisen kiitollinen.

Tähän asti lastensuojelu oli onnistunut perheessämme sammuttamaan suurimmat tulipalot, mutta pinnan alle jäi silti yhä kytemään jotakin selittämätöntä.

Selittämätöntä koen olleen myös lastensuojelupalveluiden tarpeemme. En ole ymmärtänyt sitä itse, niin en ole myöskään osannut sitä sanoittaa lastensuojelun työntekijöille.

Perhekuntoutus kuitenkin sai tuon pinnan alla kytevän epämääräisyyden sammumaan ja astuin sieltä ulos hyvin erilaisella ymmärryksellä vanhemmuutta sekä omaa toimintaani koskien.

Kirjoittaja: Maria, aiemmin julkaisematon

TEEMA 2 – KULKEEKO TIETO JA KENEN TIETO?

Tiedon kulkeminen ja kulkematta jääminen

“Kyllä sen siellä pitäisi olla”, kirjauksen Kannassa ja
lapsen laitoksessa, mutta entä kun ei ole.

Miltä vanhemmasta tuntuu, kun tietojen ja lapsen sijainti on tuntematon?

Miltä tuntuu, kun otan vastaan sovitusti joka viikkoista kuulumissoittoa erityisen tason laitoksesta, kun vastauksena on toistuvasti “Odotas, olin just viikon poissa, katson täältä kirjauksista”?

Miltä tuntuu, kun puhelimessa on siis alituisen vaihtuva ohjaaja, joka ei ole perehtynyt sovittuun, ei tunnu olevan tietoinen siitä, mistä vanhempi on toistuvasti toivonut saavansa tietoa, eikä tiedä “mistään mitään”.

Vaikka olemme juuri verkstopalaverissa hyvin selkeästi sopineet, että laitoksen viikkopalaverissa käydään aina kuulumiset niin kouluasioista, terveydenhoidosta lääkeasioineen, päihdekäytön tilanteesta kuin päivittäisestä arjestakin iloineen ja suruineen.

Kun on toivonut voivansa jotenkin edes pitää pientä osuutta äitiydestä elossa, vaikka on joutunut antamaan lapsensa haastavan käytöksen vuoksi laitokseen.

“Miten sen nuorisopolin tapaamisen kanssa meni?” “Ah, en nyt kyllä tuohon osaa sanoa, kun oli eri ihminen täällä, kun siitä on viimeksi juteltu. Katson kirjauksista. Joo, ei täällä ole mitään.” “No, voitko ottaa selvää?” “Joo, mä selvitän.”

TEEMA 2 – KULKEEKO TIETO JA KENEN TIETO?

Seuraavassa viikkopuhelussa on taas uusi ihminen, eikä asiaa ole selvitetty. Ehkä hänkin oli lomalla.

Miltä tuntuu, kun tiedustelen omaohjaajalta erikoislääkärikäynnin yhteenvedtoa ja suosituksia ja pohdin, onko jotain, mitä voisin itse tehdä tai kertoa tilanteessa auttaakseni?

“Katsotko Kannasta? Kyllä ne siellä pitäisi olla”. Katson. Ei ole.

Yksityisten laitosten lääkäreiltä tulevat yhteenvedot eivät välttämättä näy Kanta-palvelussa. Epätietoisuus siitä, mikä näkyy, mikä ei ja mihin mitään on kirjattu, on kouriintuntuva. Soitan taas uudestaan laitokseen.

“Löytyisikö teidän kirjauksistanne jotain tietoa käynnistä?”
”Ei löydy”. Henkilö, joka oli mukana tapaamisella ja osaisi kertoa, on työvuorossa vasta ensi viikolla.

Miltä tuntuu soittaa sosiaalityöntekijälle keskeltä pahimpia pelkoja lapsen hatkattua taas jonnekin toiseen kaupunkiin, todennäköisimmin roikkumaan huumeikämpissä ja yliannostamaan itsekin, kun vastauksena kysymykseen “mitä voimme tehdä nyt yhdessä?” vastaus on: “Ai, en tiennytäkään, että on taas hatkassa. Pitääpä soittaa laitokseen. Palaamme asiaan”.

Tältä tuntuu:

Vihaiselta. Koetan kuitenkin nieleskellä harmini ja koettaa pitää hermoni kurissa, tehdä kaikki ollakseni räjähtämättä – vaikka huoli ja joskus jopa paniikki on suuri, ja olen odottanut puhelua koko viikon kuin kuuta nousevaa. Koetan muistaa, että rakastan lastani, vaikka viha siitä, että hän taas aiheuttaa huolta meinaa hukuttaa rakkauden alleen.

TEEMA 2 – KULKEEKO TIETO JA KENEN TIETO?

Pettyneeltä. Miten ammattilaiset eivät taaskaan pitäneet kiinni yhteisesti sovitusta? Miten me voimme aikuisina opettaa nuorelle systemaattisia toimintatapoja, jos edes ammattilaiset eivät siihen pysty?

Hämmentyneeltä. Miten ihmeessä tieto voi olla niin pirstaleina eri kirjausjärjestelmissä, ettei edes ammattilainen – saati sitten minä vanhempi – pysy kärryillä siitä, missä mitään on.

Surulliselta. Taaskaan kukaan ei kysynyt, mitä minulle kuuluu, miten minä jaksan. Sanonut, että ollaan täällä auttamassa. Lapseni tuskin edes välittää.

Uupuneelta. Saisinpa joskus nukkua rauhassa. Saisinpa olla selvittelemättä kaikkea kaikkien kanssa, koko ajan.

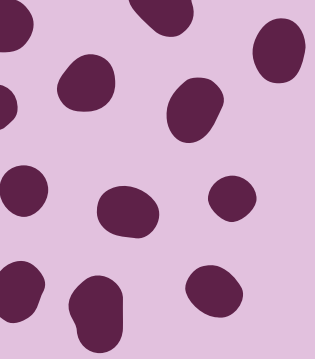
Minä en äitinä ole saanut lomaa huolestani neljään vuoteen. En ole saanut nukkua rauhallisia yöunia, ilman painajaisia lapsen mahdollisista hautajaisista.

En ole päässyt viikonlopun viettoon lapseni etsinnöiltä. Enkä varsinkaan ole voinut todeta, että “luenkin täältä selkeistä kirjauksista, mitä lapselleni kuuluu”.

Tuskin olen voinut kertoa kenellekään, että minun – tavallisen perheen äidin – lapsi on laitoksessa, tarvitsee erityisiä palveluita ja vaikka niitä on tarjottu, on hatkannut pois niiden ääreltä.

Tuntuu – yksinäiseltä.

Kirjoittaja: Aino

TEEMA 2 – KULKEEKO TIETO JA KENEN TIETO?

Huostaanotetun lapsen kohdalla on pääsääntöisesti pidettävä tavoitteena biologisen perheen jälleenyhdistämistä ja viranomaisen on huolehdittava siitä, että vanhempien kuntoutumista edistetään.

Yhteydenpito lapsen ja vanhempien, sisarusten sekä muiden tärkeiden läheisten välillä mahdollistetaan, mikäli se ei ole vastoin lapsen etua.

Sijaishuollossa olevan lapsen sijaisperhettä tai hoitajia tulee vanhempien tavoin tukea kasvatustehtävässään.

thl.fi: Lastensuojelun käsikirja

Olet

Mihin

“

Mun äiti olisi tarvinnut jonkun, joka lohduttaa.”

Sointu-hanke, alkukartoituskysely, 2024

“

Olisin toivonut, että isovanhempia olisi tuettu, että mun ei olisi tarvinnut muuttaa laitokseen.”

Sointu-hanke, alkukartoituskysely, 2024

Nut Laitettiin laitok-
tten Ja Tulen olemaan
tinut asia minkä hal-
auku, Vanhempiasi äi-
te ovat sinut kasvattanut

Minä itse olen oppinut
mitään, tyhmään tai s-
määrin!

Joten sano vanhemm-
olet kiitollinen ja ole

Tuhat ja yksi työntekijää

Lastensuojelussa, kuten elämässä yleensäkin, on tärkeää kenen kanssa ja miten kommunikoi.

Toisten kanssa homma sujuu jouhevasti ja heti, toisten kanssa yhteyden löytäminen ottaa aikansa. Joskus yhteistä kieltä ei tunnu löytyvän millään.

Asian tekee vielä haastavammaksi alituinen, tai siltä tuntuva, työntekijöiden vaihtuminen. Juuri kun on tultu tutuiksi ja löydetty yhteinen sävel, vaihtuu työntekijä.

Oman perheeni asioissa lakkasin laskemasta tapaamieni uusien ihmisten määrää, kun olin päässyt reilusti yli sataan henkeen. Mitä tämä sitten haittaa vai haittaako mitään? Sieltä vain kirjauksista luetaan perhe- ja henkilöhistoria ja asiakas pöydän toisella puolella kertoo sujuvasti haasteet ja ongelmat, niihin löydettyt avut ja sen mitä vielä voisi vähän kehittää.

Yhdessä mennään eteenpäin. Vai mennäänkö sittenkään? Jos asiakkaalla on takanaan jo useiden vuosien asiakkuus ja työntekijä on hänelle viideskymmenes, sadas tai kahdessadas, voi penkillä istua aika nuupahtanut ihminen.

TEEMA 2 – KULKEEKO TIETO JA KENEN TIETO?

Asiakas, jonka pitäisi jälleen kerran repäistä takkinsa levälleen ja kertoa oman perheen kaikki ongelmat ja haasteet, miettiä jälleen yhden ihmisen, jonka uudelleen tapaamisesta ei ole mitään takeita, kanssa sitä, miten nyt edettäisiin.

Jossain vaiheessa, ainakin itselleni, iskee uupumus.

Ei enää kerta kaikkiaan jaksaa puhua omista asioistaan, edes silloin, kun pitäisi. Tai rallattaa monissa tapaamisissa hioutuneen kertomuksen siitä, millainen meidän perheemme on.

Unohtaa tärkeitä asioita, koska ei enää muista, että vaikka ne on moneen kertaan kerrattu, tämä ihminen ei niitä ole vielä kuullut.

Työntekijän edessä ei siis välttämättä istu tiiviisti vaikeneva simpukka, joka ei halua asioistaan puhua mitään, vaan vanhempi, jolle sinä olet kahdessadas uusi kontakti, ja joka ei vain kerta kaikkiaan enää jaksaa.

Oikean simpukkaveitsen ja lähestymistavan löytämällä, luvassa voi kuitenkin olla hyvän yhteistyön helmi.

Kirjoittaja: Vilhelmina

Lista palveluista, joita meillä on ollut 1/2

Päiväkoti-iässä:

- Perhetyö
- Perheneuvola

Peruskouluikoina:

- Lastensuojelu
- Tapaamispaikka Ensi- ja turvakotien liitto
- Oheishuoltajuus
- Perheneuvola
- Yökylä
- Tukiperhe
- Kaveritaitojen ryhmä
- Toimintaterapia
- Lisäkäsiä eskarissa - Psyk.sairaala 1 (erosta johtuva reagointi)
- Psyk.sairaala 2 (visuaalinen hahmotushäiriö)

- Avohuollon sijoitus isovanhemmille
- Pienryhmä koulussa, ensin pieni tavallinen luokka, kolmannesta eteenpäin pienryhmä
- Lastenpsykiatrinen
- Nepsyvalmennus autismiliiton kautta
- Perhekuntoutus x2, yhteensä seitsemän kuukautta
- Avohuollon sijoitus vastaanottokoti

- Perheterapia
- Tehostettu perhetyö
- Lääkehoito
- Henk.koht. avustaja kuudennella luokalla

jatkuu...

Lista palveluista, joita meillä on ollut 2/2

Uudelle paikkakunnalle muuton jälkeen:

- Lapsiperheiden ennaltaehkäisevä perhetyö (ei enää varsinainen lastensuojelu)
- Oheishuoltajuus
- Sairaalakoulu avopaikalla
- Nuorten psykiatrinen
- Perheterapia
- Perheterapia isovanhemmille
- Toimintaterapia
- Tukihenkilö
- Aamu-työntekijä (tukihenkilö kerran viikossa aamutoimiin)
- Nepsyvalmennus
- Erityisammattioppilaitos, jossa osan aikaa henk.koht.avustaja
- Lääkehoito
- Vammaispalvelu

Nykytilanne:

- Lääkehoito
- Erityisammatti-oppilaitos, tuva
- Toimintaterapia
- Aikuisten psykiatrinen
- Vammaispalvelu

Listannut: Vilhelmina, aiemmin julkaisematon

TEEMA 3 – AINAHAN SE ON MIELESSÄ, “LOMA”

“Loma”

Kaikki vanhemmat eivät saa keskittyä palautumiseen, eivätkä kutsua koulun joulujuhlaan. Kesä, valo ja lämpö puolestaan vapauttavat meidät sisätiloista - aina se ei ole hyväksi.

Kesä lastensuojeluperheessä

Kesällä arkea rytmittävät rutiinit jäävät tauolle, ja se ei ole aina ja kaikille ansaittu levon hetki.

“Minä tunnen kuinka vauhti kiihtyy...” Ei Mattia ja Teppoa, vaan vanhemman tunne siitä, että kesä on täällä. Valoisat, yöttömät yöt, mahdollisuus hillua ulkona yötä päivää.

Se alkaa toden teolla koulun päättäjaisistä ja todistuksista. Joidenkin meidän lasu-vanhempien erilainen kesä. Näitähän on ollut, meidän kohdallamme jo useampi.

Ensimmäisen jälkeen tuli ensimmäinen kiireellinen sijoitus. Toisen jälkeen pysyvä huostaanotto.

Päättäjaisjuhlat toki piti saada juhlia – aika pitkäänkin. Saattoipa olla, että ne päättyivät aivan toiseen kaupunkiin kuin mistä alkoivat. Siitäkin selvittiin.

Nuoren kesätyöt? Olisi ollut laitoksen puolesta järjestetty kivaa yhdessäoloa, maalausta, järjestelyä, grillailua, palkkaa tiedossa. Ei pysty, ei jaksaa. Syyt on tiedossa, ratkaisuja ei. Kuulin toiselta vanhemmalta, että hänen nuorensa joutui kieltäytymään kesätöistä oman kodin paikkakunnalla, koska laitos ei päästänyt kotilomille niin pitkäksi aikaa. Niinkin voi siis käydä.

TEEMA 3 – AINAHAN SE ON MIELESSÄ, “LOMA”

Röökipaikoilla savusi paljon useammin kuin talvisin. Näin ainakin nuori kertoi, ja kyllähän niitä röökirahapyyntöjä usein tulikin. Aika moni entinen standardi meni näinä lasu-vuosina itsellänikin uusiksi. Röökihän ei ole se pahin vaihtoehto.

Kun rutiinit katoavat, villi kesä voikin alkaa toden teolla.

Kuukaudet, jotka muodostavat toisille kukoistuksen ajat joka ikinen vuosi, ovat todennäköisesti haastavimpia kohtia koko vuodessa niille, joiden vastuulla on pitää "aikuisjohtoisesta arjesta" kiinni. Myös silloin, kun koulutyön tuomat arki aikataulut, jos sellaisia koskaan oli aikaan saatukaan, ovat poissa.

Kesälomareissuille olisin niin toivonut voivani ottaa nuoreni mukaan. Mökille. Mutta en uskaltanut – tai häntä

ei löytynyt mukaan, kun piti lähteä. Instagramiin laitoin hymykuvan taaperon kanssa uima-altaalta. Kun pikkuinen söi pehmistään, koetin jutella hiljaa poliisille puhelimessa. Sosiaalityöntekijää en saanut kiinni, oli kesälomalla.

“Laitos hakee, mene sinä vain rauhassa lomalle.” Missä ihmeen rauhassa?

Mutta mikä ihana muisto – yksi niitä harvoja: Eräs kerta, kun etsittiin kesä”reissuilijaa” taas, tulikin silloisen laitoksen ohjaaja kotiini, istui kolme tuntia juttelemassa kanssani ja sanoi: “Me löydetään hänet kyllä. Yhdessä”.

Jo joutui armas aika, ja suvi suloinen. Voi kun lapsellani olisi kaikki hyvin, missä lieneekään.

Kirjoittaja: Aino

Musta joulu

Joulu
saapuu surumielisin
askelin

joulu saapuu
eikä tuo iloa, juhlaa mukanaan
vain terävän
kirpaisevan
muistutuksen siitä
mitä on poissa.

Joulu saapuu
raskain askelin
painava
suru kainalossaan,
vaikka maa
on valkoinen
on joulu musta

sillä
sinä
et ole
täällä enää.

Esmeralda

TEEMA 3 – AINAHAN SE ON MIELESSÄ, “LOMA”

Vuonna 2023 yli 17 000 lasta oli sijoitettuna.

Lastensuojelu 2023. Tilastoraportti 19/2024. THL.

**Tämä tarkoittaa reilusti yli 20 000 vanhempaa.
Entäs sisarukset ja muut läheiset?**

TEEMA 4 – ONNEKASTA JA ONNETONTA YHTEISTYÖTÄ

Yhteistyö ammattilaisten kanssa ja välillä

Onko kysymys hyvästä tuurista vai
perusoikeuksien toteutumisesta?

Tuttu, taitava ja turvallinen sosiaalityöntekijä on vanhemmalle korvaamaton tuki

"Minulla on ollut todella ihana sosiaalityöntekijä ja meillä on pitkä yhteinen historia. Kun olen tullut tilanteeseen, jossa pitää (taas) kääntyä lastensuojelun puoleen apua pyytämään, niin on ollut todella arvokasta, että on saanut puhua tutulle työntekijälle, joka tuntee minut sekä perheemme ja tietää historiamme." Asiat ovat nyt hyvin.

Kun olemme tarvinneet lastensuojelun apua, niin työskentelyä on helpottanut todella paljon se, että pöydän toisella puolella istuu tuttu työntekijä.

Työntekijä, jolle perheemme ja sen historia on tuttu; työntekijä, joka on rautainen ammattilainen. Perheemme on ollut onnekas, kun olemme saaneet kääntyä tutun ja turvallisen sosiaalityöntekijän puoleen noin 15 vuoden ajan.

Perheemme on ollut onnekas. Siltä se tuntuu, vaikka ei pitäisi. Asian pitäisi olla aina ja kaikille näin.

Muistan erään kerran, kun olin aivan totaalisen loppu perheemme pieniin, mutta kasaantuviin epäkohtiin. En kyennyt enää yksin niitä ratkomaan, joten lähdin hakemaan apua kasvatus- ja perheneuvolasta. Olin toiveikas.

TEEMA 4 – ONNEKASTA JA ONNETONTA YHTEISTYÖTÄ

Siellä käydessä minulle kuitenkin tuli olo, että tämä ei johda mihinkään ja tuntui, että työntekijöiden silmissä minä olin jotenkin viallinen, kun kerroin heille huolistani.

Onneksi he kuitenkin ehdottivat, että seuraavalle käynnille pyydetäisiin mukaan lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Ennen käyntiä paikalle saapui tutun oloinen nainen. Hän kyseli saman tien meidän kissojen kuulumisia ja kertoi, että on aiemminkin ollut meidän työntekijämme.

Tapaamisella sitten kerroin perheemme kuulumisia ja miten arki nyt rullaa. Työntekijä katsoi minua herkeämättä, ja totesi lopuksi, että "sinä olet varmasti todella väsynyt". Tuntui, että sydämeni sulaa.

Vihdoinkin joku kuuli ja näki. Vihdoinkin koin, että on oikeutettua olla väsynyt sen arjen keskellä, jota elin, ja jota

pyöritin lähes yksinäni. En ollutkaan viallinen. Niin pieni lause ja pienet eleet, mutta muistan tämän hetken ikuisesti.

Tämä johti myös siihen, että saimme lastensuojelun kautta meille sopivat tukitoimet. Sellaiset toimet, jotka pelastivat perheemme ja joista koin, että minä vanhempana sain todella paljon. Sain uusia näkökulmia ja oivalluksia. Tukitoimia, joissa minut vanhempana huomioitiin sekä nähtiin myös ne oman lapsuuteni hieman aukinaiset haavat, jotka vaikuttivat minuun ihmisenä sekä tapaani olla äiti.

Ja se on erittäin hyvä. Mutta miksi tuntuu, että olin onnekas? Eikö asian pidä sujua näin aina ja kaikille?

Kirjoittaja: Maria

“

Koko meidän nelivuotisen lastensuojeluhistoriamme aikana vain muutama lastensuojelun työntekijä on myöntänyt, ettei systeemi toimi hyvin, tai että he ovat tehneet virheen tai toimineet ajattelemattomasti.

Jokaisella näistä kerroista arvostukseni työntekijöitä kohtaan kasvoi huomattavasti.

On paljon helpompaa tehdä yhteistyötä, jos ollaan rehellisiä myös niistä asioista, joissa ei onnistuttu. Itsekin olen osannut – kunhan pahin kuormitus on laskenut – pyytää anteeksi käytöstäni ja kertonut avoimesti, missä itse olen tehnyt virheitä.” Äiti

“

Nuoreni oli 17-vuotias, ja takana pitkä lista erilaisia laitoksia. Lopulta lastensuojelun työntekijät viimeisissä laitoksissa ennen itsenäistymistä totesivat rehellisesti, että ‘olemme epäonnistuneet nuoren auttamisessa’. Tämä oli kovin surullista kuulla, mutta tiesin sen totuudeksi. Totesin itsekin, että olen epäonnistunut. Kuitenkin vain asian tunnustamisen jälkeen voimme päästää irti asioista, joihin emme voi vaikuttaa, ja keskittymään asioihin, joihin voimme.

Olen sitä mieltä, että sekä oma että lastensuojelun työntekijöiden toiminta parani tämän jälkeen huomattavasti. Aloimme keskittyä suhteeseen nuoreen, ei vain siihen mikä oli pielessä hänen elämässään, toiminnassaan ja valinnoissaan.” Äiti

Miten sijaishuollon aikainen koulunkäynti näyttäytyy vanhemmalle?

Muistelen esikoiseni sijaishuollon aikaista koulunkäyntiä. Paljon haasteita, muutama onnistuminen. Usein kyse olisi aika pienistä asioista, molemmissa.

Esikoiseni kävi yhdeksättä luokkaa yhteensä kolme vuotta, seitsemän eri kunnan alueella, kahdeksassa eri kouluyksikössä. Näistä viisi oli erityisen tason laitosten sisäisiä kouluyksiköitä. Muistan muun muassa seuraavia pikku haasteita tämän sijaishuollon matkan varrelta.

Erään kerran nuoren piti tehdä uudestaan jo tehdyt tehtävät, kun aiemmassa koulussa tehtyjä vihkotöitä ei ollut kirjattu mihinkään ja vihko oli hävinnyt.

Toisen kerran nuori lähetettiin pois luokasta, kun hänellä oli shortsit jalassa ja vesipullo mukana; niin ei kuulemma voinut luokkaan tulla. Myös kokeiden osalta tietoa jäi hyvin usein matkan varrelle.

Kurssilla tehtyjä asioita ei huomioitu lankaan seuraavassa koulussa, jos loppukoe ei ollut edellisessä mennyt läpi. Joskus oli teetetty väärä koe ja vaikka se meni läpi, suoritus ei seuraavassa koulussa kelvannutkaan. 9. luokan viimeisestä matematiikan kurssista ei suostuttu antamaan arvosanaa, jos ei tule kouluun todentamaan osaavansa laskea itsenäisesi kartion ja pyramidin tilavuutta, vaikka se oli kotikokeessa tuetusti onnistunut. Vaikka päättötodistus lopulta tuli, pohdin edelleen, olisivatko näissä tilanteissa asiat voineet mennä jotenkin toisinkin?

Kahdessa eri kouluyksikössä nuoren koulua tuettiin muun muassa seuraavasti:

- **Lupa omaan rytmiin:** Nuori sai tehdä tehtäviä rauhassa omassa huoneessaan, ja siirtyi luokkaan, kun oli siihen itse valmis. Kouluvastaisesta nuoresta kuoriutui esiin luokan työskentelyrauhaa edistävä, muidenkin oppimista tukeva yksilö.
- **Visuaalinen tuki edistymisen seurantaan:** Kun eri oppiaineet ja niiden sisällöt pilkottiin näkyville ja värikoodattiin selkeään, mukana kulkevaan tukipaperiin ja joka päivä merkittiin, mitä oli saatu aikaan, omat onnistumiset saatiin konkreettisesti näkyviin ja innostus tehdä lisää kasvoi huomattavasti.
- **Opettajien välinen puhelinkeskustelu:** Kun vihdoinkin kahden eri koulun opettajat keskustelivat puhelimitse, saatiin selville, miten paljon nuori oli jo tehnyt. Ei tarvinnut arvuutella, odottaa papereita, sanoa ettei luota nuoren sanaan, saati vaatia toistuvia suorituksia. Jälleen, motivaatiota tukeva pieni teko.

Arkisilla pikkujutuilla onnistuttiin edistämään koulunkäyntiä huomattavasti.

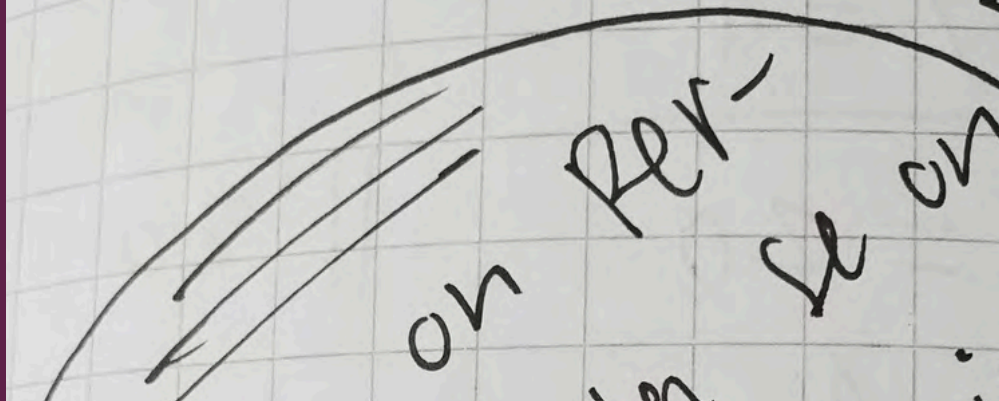
Edellä kuvatut asiat eivät tosiasiasa ole edes kustannuskysymyksiä, mutta niillä voidaan huomattavasti edistää onnistumisen kokemuksia nuoren elämässä – ja päättötodistuksen saamista.

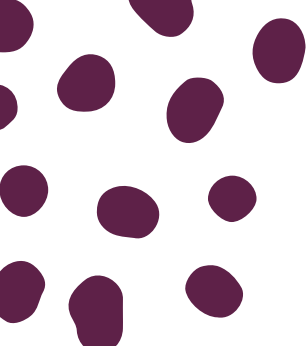
Kirjoittaja: Aino

TEEMA 4 – ONNEKASTA JA ONNETONTA YHTEISTYÖTÄ

Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Perusopetuslaki §3

Matikka on per-
sestä mutta se on
palko haitan kunnia
loppun asti etä
pääse joskus
päänsä tois-
heppompi
asiaan!

TEEMA 4 – ONNEKASTA JA ONNETONTA YHTEISTYÖTÄ

Lastensuojelun asiakkaina olevien lasten tulisi saada tarvitsemansa terveydenhuollon palvelut mahdollisimman pian. Erityisesti silloin, kun lapsi tulee lastensuojelun palvelujen piiriin mielenterveydellisistä syistä, lastensuojelun on arvioitava yhteistyössä terveydenhuollon kanssa, miten ja minkä lain perusteella lapselle palvelut järjestetään.

Ei ole lapsen edun mukaista, jos hänet joudutaan terveydenhuollon palvelujen viivästymisen vuoksi sijoittamaan lastensuojelulaitokseen, jossa hoito ja kasvatusta eivät ensisijaisesti vastaa hänen avuntarpeeseensa.

thl.fi: Lastensuojelun käsikirja

Sosiaalityöntekijältä äidille:

”Paperien pitäisi kyllä liikkua koulujen välillä. Olen kysynyt laitoksesta missä paperit viipyvät, mutta vastausta en ole saanut. Tämä on kyllä turhauttavaa, kun papereiden siirrossa kestää. Olen ymmärtänyt, että koululaisilla on ns. oppilaskortti, joka siirtyy aina sinne, minne hänen koulupaikkansa siirtyy. Eli uusi koulu pyytää paperit vanhasta koulusta, heillä on käsittääkseni jokin järjestelmä näiden asioiden siirtoa varten.”

Äidiltä laitokselle:

”Sain äsken soiton edellisen koulun rehtorilta, joka sanoi, että paperit ovat menneet 14.1. tämän jälkeiseen sijoituskuntaan kouluun ja että ne olisi toimitettu nyt tänne viimeisimpään kouluun, ja että siellä on kuulemma tullut kuori jo, mutta sitä ei ole vielä avattu. Nämä uudet päätökset on päivätty syyskuussa ja marraskuussa edellisenä vuonna, eli siitä on aikaa jo monta monituista kuukautta. Haluaisimme myös huoltajina tiedoksemme nuo päätökset. Onko mahdollista toimittaa ne meille sähköpostitse?”

Erään koulun englannin kielen opettajalta äidille:

“Ensimmäisestä kokeesta tuli arvosanaksi 7,5, mutta tähän en voi arvosanaa perustaa, sillä koe on tehty valvomatta. Toisen kokeen kohdalla kävi valitettavasti niin, että täällä on poissa ollessani annettu nuorelle aivan väärä koe (eri opettaja, eri vuosiluokka), joten sitä en voi arvioinnin pohjana valitettavasti käyttää. Nuori on varmasti myös menestynyt kokeessa huomattavasti heikommin, kuin olisi menestynyt oikean alueen kokeessa, johon hän oli harjoitellut. Tästä olen pahoillani, virheitä ei tietysti saisi sattua, mutta kyllä niitä joskus kiireen keskellä sattuu. Minulle on nyt epäselvää, jatkaako nuori vielä suorittamista meillä? Jotenkin ymmärsin rehtorin viestistä, että ei jatkaisi. Koe on täällä joka tapauksessa odottamassa, jos hän sen meillä vielä suorittaisi.”

TEEMA 5 – KENELLÄ ON OIKEUS?

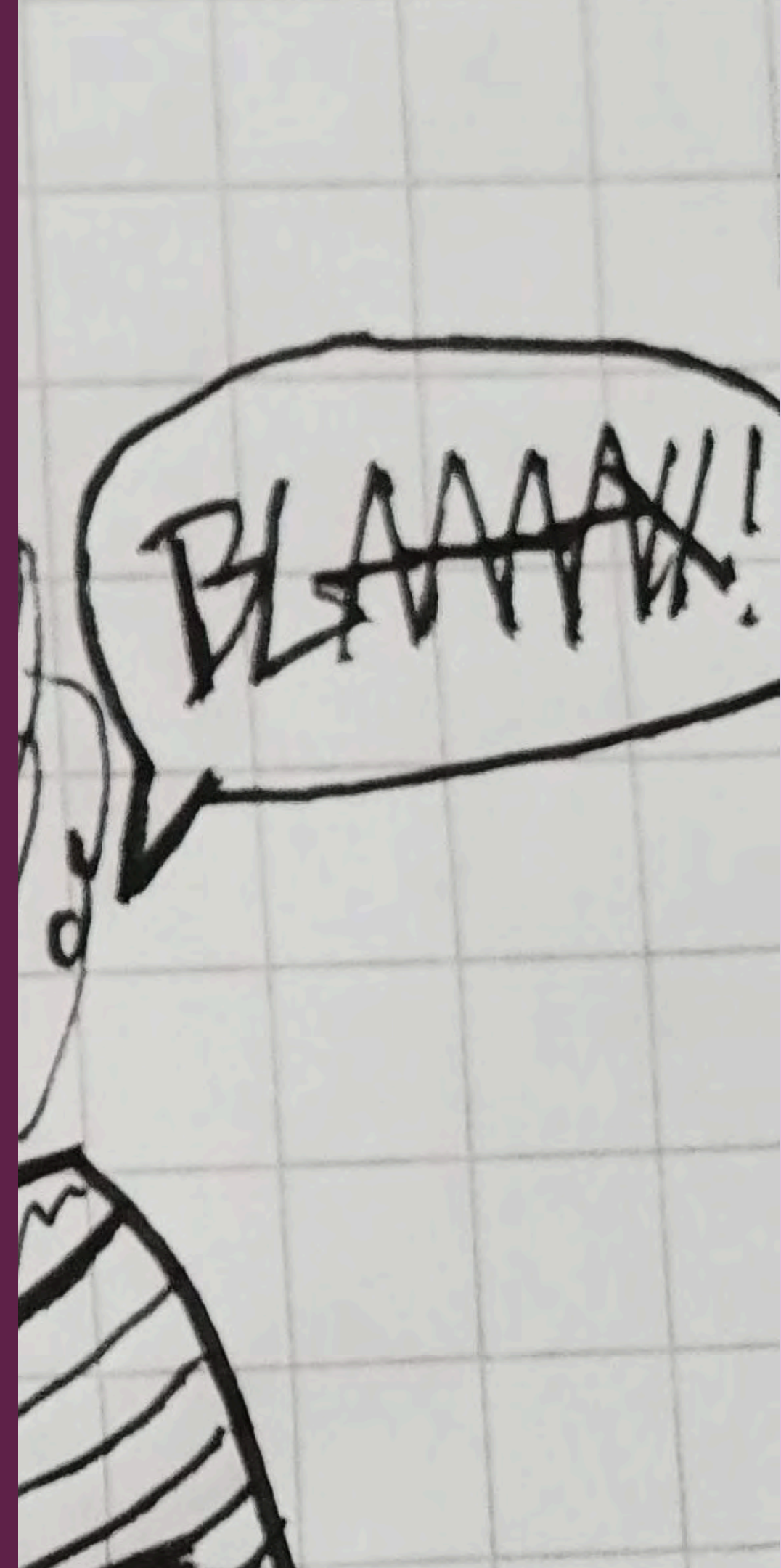
Oikeus päättää

Kuka saa päättää hiusten värjäämisestä,
tatuoinneista, rippikoulusta...oikeussalin
lausumista? Kuka saa mokata?

TEEMA 5 - KENELLÄ ON OIKEUS?

Vanhemmalle tehtävässä asiakassuunnitelmassa on arvioitava muun palveluntarpeen arvioinnin lisäksi, millaisella vanhemmille järjestettävällä erityisellä tuella voitaisiin edistää perheen jälleen yhdistämisen tavoitetta.

thl.fi: Lastensuojelun käsikirja

Paljon vartijat

Lastensuojelun työntekijä on paljon vartijana. Hän on se, joka koordinoi lapsen hoitokokonaisuutta ja on viranomaisverkoston keskipiste. Hänellä on oikeus viime kädessä päättää, miten lapsen kanssa toimitaan.

Meistä tulee lastensuojelun asiakkaita jäätyäni lapseni kanssa kahden. Lastensuojelun kautta saamme erilaisia yökyläpalveluita, ensin ryhmässä ja myöhemmin tukiperheessä. Työntekijämme on usein aikeissa päättää asiakkuutemme kokonaan, mutta muistaa sitten aina, että “ai niin, näitä palveluita ei

ilman asiakkuutta saa”. Yhteistyö on mutkatonta ja asiat sujuvat. Muutaman vuoden jälkeen työntekijämme jää eläkkeelle ja meille nimetään uusi sosiaalityöntekijä.

Palveluiden määrä ympärillämme lähtee kasvuun. Kun jokin toimijataho nostaa esiin huolen, on ratkaisuna useimmiten uusi palvelu. Lasken pahimmillani käyttäväni lapsen asioihin parikymmentä tuntia viikossa. Minä väsyn ja ennen kaikkea lapsi väsyä. Yritän ehdottaa palveluiden karsimista, keskittymistä olennaiseen. Sen sijaan kun käytössä tuntuvat olevan kaikki mahdolliset palvelut, joista ei tunnu olevan merkittävää apua, alkaa työntekijämme valmistella huostaanottoa.

TEEMA 5 – KENELLÄ ON OIKEUS?

Lapsen kanssa eniten yhteistyössä olleet työntekijät, nepsy-valmentaja, perheterapeutti ja perhetyöntekijä ovat kaikki sitä mieltä, että huostaanotto on hänen kohdallaan huono vaihtoehto. Että riski huonojen tapojen oppimiseen laitoksessa on liian suuri. Että lapsi on liian herkkä ja arka lastensuojelulaitokseen ja että häntä voidaan tukea kotona, kunhan vain oikea palveluyhdistelmä löytyy. Lastensuojelun työntekijä ei tätä viestiä tunnu kuulevan.

Vaihdamme asuinpaikkaa lähemmäksi sukulaisia. Pääsemme aloittamaan puhtaalta pöydältä, kaikki palvelut mietitään uusiksi alusta saakka ja yhtäkkiä ei olekaan enää tarvetta lastensuojelulle, vaan siirrymme lapsiperheiden ennaltaehkäisevän perhetyön piiriin.

Meillä vinoon lähtenyt lastensuojelun apu saatiin oikaistua vasta, kun paikkakunta vaihtui. Useimmille tämä ei ole mahdollista esimerkiksi työn, asuntolainan tai opiskelun takia.

Palveluiden laatu ja määrä eivät saisi olla kiinni yhdestä työntekijästä, vaan niiden pitäisi olla samanlaisia kunnasta ja ihmisistä riippumatta.

Kirjoittaja: Vilhelmina, aiemmin julkaisematon

Kenellä on oikeus olla lasten suojeluun liittyvissä asioissa läsnä ja tehdä päätöksiä?

Kovasti se meitä vanhempia puhututtaa, oikeus. Kenellä on oikeus päättää huostaanotetun lapsen pienistä ja isoista asioista? Kuka määrittelee missäkin kohdassa, ketä kuullaan, millä tavalla, ja kenen päätös pätee?

Kuka määrää minkä värisiksi sijoitetun lapsen hiukset saa värjätä? Tai millaisen tatuoinnin saa ottaa, tai saako ylipäänsä ottaa? Kenen takana on päätös siitä, meneekö nuori rippikouluun, tai töihin – ja minne paikkakunnalle? Kun lapsen ympärillä olevissa verkostoissa neuvottelijoita on monia, ja vaikkapa sijaisperheellä tai sosiaalityöntekijällä erilainen kulttuuri tai uskontokäsitys kuin biologisilla vanhemmilla, kenen sana painaa eniten missäkin tilanteessa?

Jokainen ristiveto aikuisten välillä laittaa lapsen välikäteen. Jokainen eriävä mielipide saa uudenlaista vääntöä aikaan. Vanhempi selittää lapselle yhtä, sijaisperhe tai laitoksen henkilöstö toista. Ketä lapsen kuuluisi uskoa? Kenen sanaan luottaa?

Moninaisen haastepaketin kanssa eläessä, usein vuosikausia, tulee eteen monenlaista päätettävää. Usein vanhemman ääni jää kuulumatta päätöksissä. Tai voi olla, että vanhemman näkemys kirjataan johonkin papereihin, mutta lopulta päätöksiä tehdään päinvastoin kuin vanhempi olisi toivonut. Joskus tälle on hyvät perustelut, usein myös ei.

TEEMA 5 – KENELLÄ ON OIKEUS?

Parhaimmillaan toki aikuiset ensin sopivat keskenään ja vasta sitten – yhteisellä linjauksella – lähestyvät lasta.

Mitä lopulta päätyy lapsen tai nuoren asiakassuunnitelmaan tavoitteiksi ja toimenpiteiksi? Kenellä on oikeus kysyä ja kyseenalaistaa, onko tavoitteisiin päästy, ja kysyä tarkkaan keinovalikoimaa, joita lastensuojelussa on näihin tavoitteisiin pääsyn eteen tehty?

Onko vanhemmalla oikeus saada asiakassuunnitelma, jos tässä hetkessä työskentelyn ”ei katsota olevan ajankohtaista, ts. suuntautuvan kotiin päin”. Usein lakiteknistä kapulakieltä valitettavasti hyödynnetään sen perusteluna, miksi suunnitelmia tai palveluita ei voida tehdä tai myöntää. Huolimatta siitä, että ”kotiinpäin” voisi tarkoittaa sitä, että lapsella on aikuiseksi kasvettuaan ja sijaishuollosta itsenäiseen elämään siirryttyään edes jonkinlainen tukiverkosto ja suhteet olemassa kotiin.

Pienempien arkisten asioiden lisäksi lastensuojelun piirissä olevien perheiden elämään kuuluu usein hiukan poikkeuksellisempiakin päätösasioita. Voidaanko tehdä läheisverkostosijoitus ja kuka määrittelee tällöin riittävän hyvän paikan ja ihmiset? Voidaanko tehdä perinteistä poikkeava rinnakkaishuoltajuuspäätös, jos löytyy ihminen verkostosta, joka on valmis lasta huoltamaan?

Entä kun ”haasteet” ovat ihan konkreettisia haasteita. Kenellä on tällöin oikeus olla oikeussalissa läsnä ja saada puheenvuoroa? Entä jos lastensuojelun yhteydessä tarjotun oikeusavun kautta todetaankin lyhyesti ja ytimekkäästi, että ”meillä ei ole mitään sitä vastaan, että lapsi menee vankilaan”? Sen sijaan, että äiti tekee monisivuisen selvityksen siitä, miksi lapsen olisi tärkeä saada olla paikassa, missä kuitenkin voidaan edes teoriassa edistää hänen kuntoutumistaan.

TEEMA 5 – KENELLÄ ON OIKEUS?

Näiden pienten ja isojen asioiden lisäksi meitä vanhempia pohdituttaa usein kovasti, onko lastensuojelun asiakasvanhemmalla lainkaan oikeutta olla väsynyt – saati sanoa se ääneen? Onko oikeus suutahtaa, korottaa ääntä lapselle? Kaikesta kun tulee merkintä papereihin. “Äiti oli uupunut, jaksakohan tavata lastaan?”

Lisäksi ihmettelemme, kenellä on oikeus olla mukana palaverissa. Asiakkaalla pitäisi olla oikeus tukihenkilöön, mutta jos sellainen mukana on, ja hän ”liian vahvasti” tukee vanhemman näkemystä, saatetaan kieltää tulemastasi sillä perusteella, että ”suhde sosiaalityöntekijän ja asiakasvanhemman välillä vaarantuu”. Näin, vaikka vanhempi itse olisi kokenut tukihenkilön läsnäolon turvaa tuovana, ja tärkeänä.

Viimeisenä, mutta ei vähimpänä: kenellä lastensuojelun systeemiin sukeltaneella on oikeus mokata, vaikkapa

palaveriajat. Monta sellaista tarinaa on jaettu vanhempien kesken, joissa ammattilainen on jättänyt perumatta tai perunut viime tinkaansa palaverin – joskus vanhempi on jo matkalla tai jopa perillä. Ammattilainen ei koe anteeksipyyntöä tarpeelliseksi, eikä asiasta koidu seuraamuksia. Sen kerran sitten, kun vanhempi peruu – vaikka olisi hyvä syykin – voi papereihin jäädä vuosiksi pyörimään merkintä ”vanhempi on yhteistyökyvytön”.

Moni asia tuntuu näin kirjoittaessa hyvin absurdilta. Siltä, että ”eihän noin nyt voi asiat olla”. Kun on kuitenkin elänyt vuosia palveluiden piirissä, jossa kaikki nämä ovat olleet itsellekin todellisuutta, absurdiudesta on tullut uusi normaali. Ei hyväksytty, ei toimiva, ei ketään palveleva...mutta silti – normaali.

Kyllä meilläkin pitäisi pysyä edes johonkin oikeus.

Kirjoittaja: Aino, aiemmin julkaisematon

TEEMA 6 – MEKIN OLEMME TÄÄLLÄ!

Osallisuus

Me vanhemmatkin olemme täällä, mekin
haluamme auttaa, olla osallisia.

Tavallisia ihmisiä

Haasteet elämässä voivat kohdata kenet tahansa ja silloin apu on tärkeää. Osa asiakkaista hakee omatoimisesti apua lastensuojelusta ja osa ajautuu sinne muita reittejä.

Syyt lastensuojelun asiakkuudelle ovat hyvin moninaisia, mutta kuitenkin me kaikki ansaitsemme ymmärrystä ja auttavia tukitoimia. Yhdessä toimimalla voimme luoda parempia mahdollisuuksia lapsille ja perheille.

Uskaltaisin luvata, että tämän PIKKUjuttuja -julkaisun kirjoittaneet ja koonneet lastensuojelun kokemusasiantuntijavanhemmat pyrkivät jatkossakin tuomaan esiin niitä pikku juttuja, jotka usein jäävät

näkymättömäksi isompien linjojen alle. Kuitenkin näistä pienistä asioista muodostuu se isompi kuva.

Olen tavannut omalla kokemustoimijamatkallani useita ammattilaisia ja parhaiten on jäänyt mieleen erään työntekijän ääneen sanoma huomio "Ai te olettekin ihan tavallisia ihmisiä."

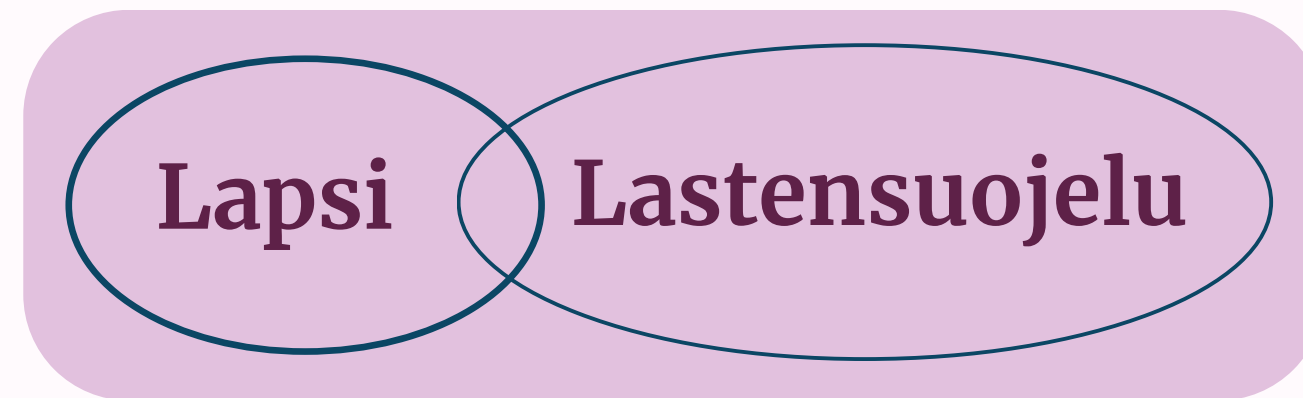
Kyllä.

Me olemme ihan tavallisia ihmisiä.

Kirjoittaja: Maria, aiemmin julkaisematon

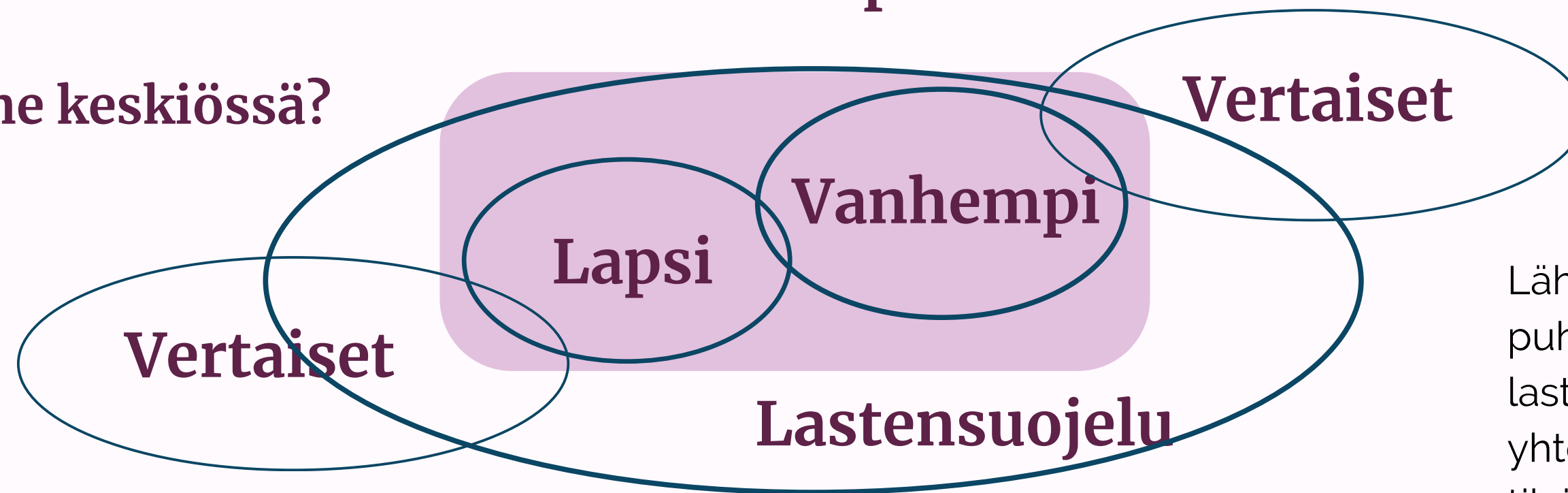
Systeminen lastensuojelu?

Vanhempi
ulkopuolisena...

Vanhempi

...vai perhe keskiössä?

Lähde: Mukailen Ainon
puheenvuoroa. Mitä
lastensuojelu kertoo
yhteiskunnan tilasta? -
tilaisuudessa 30.5.2024.

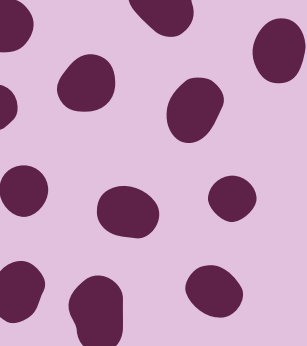
TEEMA 6 – MEKIN OLEMME TÄÄLLÄ!

Miten toivoisimme, että systeemi huomioisi meidät?

"Jotta vanhempi voisi halutessaan aidosti olla osa voimaketjua lapsen suojelussa, tulee tiedon kulkea ajankohtaisesti, vanhempi nähdä voimavarana heikoimman lenkin sijaan sekä vanhemman ja muun perheen saada omaa oikea-aikaista tukea."

"Vanhemmankin arvostaminen on tärkeää: Kiitos voi olla tärkein palaverissa lausuttu sana."

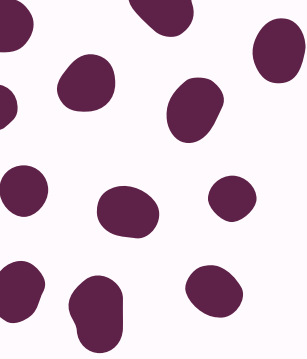
TEEMA 6 – MEKIN OLEMME TÄÄLLÄ!

Tyhjä huone

Näen silmissäin vuotavan kyyneleen
putoavan sun tyhjään huoneeseen

Ei mikään ei palaa
ei mikään ei palaa ennalleen...

Mukailtu Antti Tuiskun Tyhjä huone -kappaleen sanoja, tulkinta: Aino

TEEMA 6 – MEKIN OLEMME TÄÄLLÄ!

Sunnuntain hidas aamu
hiipii kohti hämärää
eiliset painavat hauraita hartioita
tulevaisuus uhkaa suurilla huolilla

Sunnuntain hidas aamu
tässä ja nyt
elämä
lapsen nauru huoleton
leikkivä lapsi täyttää huoneen
ja sydämen
tänään, tässä, nyt
vanhemman kallein aarre läsnä.

Esmeralda

SOILA ja Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen

SOILA

SOSIAALISET INNOVAATIOT
LASTENSUOJELUSSA

SOILA, Sosiaaliset innovaatiot lastensuojelussa -koordinaatiohanke tukee lastensuojelun sosiaalisten innovaatioiden syntymistä sekä palveluiden uudistamista koko Suomessa. SOILA-hankkeen toteuttajia ovat Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos, Lastensuojelun Keskusliitto sekä Pesäpuu ry.

SOILA toimii Euroopan sosiaalirahaston pluskauden (2021–2027) -ohjelmassa toimintalinja 5 Sosiaalisten innovaatioiden Suomi, erityistavoite 5.1 Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen alla. SOILA perustaa toimintansa yhteiskehittämiseen STM:n, ELY-keskusten sekä alueilla rahoitettavien Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen -hankkeiden ja sidosryhmien kanssa.

[THL.FI/SOILA](https://thl.fi/soila)

**Euroopan unionin
osarahoittama**

